

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه اصفهان

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی
(Psychology and Education of Exceptional Children)

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

مصوب یکصد و بیست و یکمین جلسه شورای دانشگاه

مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۱

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

دانشگاه اصفهان

دانشکده دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی گروه روان شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

کارشناسی ارشد روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی

(Psychology and Education of Exceptional Children)

فصل اول: مشخصات کلی کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

۵	۱- مقدمه
۵	۲- اهداف
۵	۳- اهمیت و ضرورت
۵	۴- نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان
۶	۵- تعداد و نوع واحدهای درسی

فصل دوم: جدول عناوین و مشخصات دروس

۷	جدول ۱: جدول نوع دروس
۸	جدول ۲: دروس تخصصی
۸	جدول ۳: دروس اختیاری
۹	جدول ۴: دروس جبرانی

فصل سوم: ویژگی‌های هر یک از دروس (هدف و سرفصل دروس)

دروس تخصصی:

۱۱	۱- آمار استنباطی پیشرفته
۱۲	۲- روش‌های پژوهش پیشرفته
۱۳	۳- تشخیص و ارزیابی کودکان با نیازهای خاص
۱۵	۴- روش‌های پیشرفته اصلاح رفتار
۱۷	۵- روش‌های تشخیص و مداخله در اختلال‌های یادگیری
۱۹	۶- روان‌شناسی و آموزش افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
۲۱	۷- روان‌شناسی و آموزش افراد تیزهوش و با استعداد
۲۳	۸- روان‌شناسی و آموزش افراد با آسیب بینایی
۲۵	۹- روان‌شناسی و آموزش افراد با آسیب شنوایی
۲۷	۱۰- اختلال‌های ارتباطی گفتار و زبان

دروس اختیاری:

۳۴	مهارت‌ورزی بالینی برای افراد با نیازهای خاص
۳۶	توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص
۳۸	توانبخشی اختلال‌های روانی حرکتی
۴۰	اختلال‌های عصب‌رشدی
۴۲	ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات رفتاری
۴۴	بازی‌درمانی
۴۶	روانشناسی خانواده و افراد با نیازهای خاص
۴۸	مداخلات و آموزش بهنگام در افراد با نیازهای خاص

پیوست

۵۰	۱- علت بازنگری
۵۱	۲- جدول تطبیقی دروس تخصصی
۵۲	۳- جدول تطبیقی دروس اختیاری
۵۴	

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

مقدمه

افراد با نیازهای خاص معمولاً به یازده گروه با عنوان‌های ناتوانی‌های هوشی و رشدی، اختلال کم‌توجهی بیش‌فعالی، اختلال‌های یادگیری، اختلال‌های هیجانی یا رفتاری، اختلال‌های طیف اوتیسم، اختلال‌های ارتباطی، آسیب‌های شنوایی، آسیب‌های بینایی، ناتوانی‌های شدید و چندگانه، ناتوانی‌های جسمی و تیزهوشی تقسیم می‌شوند. در این راستا، روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص یکی از مهم‌ترین حوزه‌های روان‌شناسی است که فرآیند ارزیابی، تشخیص، آموزش و توانبخشی افراد با نیازهای خاص را بر عهده دارد. امروزه برآوردها نشان می‌دهد که حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد از افراد دارای یکی از ویژگی‌های فوق بوده و به نوعی با نیاز ویژه یا استثنایی تلقی می‌شوند. آمار مذکور بیانگر این مطلب است که هم تعداد این افراد بسیار زیاد است و هم باید نیاز جامعه به تربیت نیروی متخصص و ماهر مورد توجه قرار گیرد.

اهداف

دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص شامل مجموعه‌ای از دروس و فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و توانبخشی است که به منظور نیل به هدف‌های زیر برنامه‌ریزی شده است:

- ۱- تربیت نیروی انسانی کارآمد برای تدریس در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی
- ۲- تربیت نیروی انسانی کارآمد برای ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای در زمینه‌های مربوط به آموزش و پرورش، سازمان آموزش و پرورش استثنایی، سازمان بهزیستی، سازمان استعداد‌های درخشان، کلینیک‌های مشاوره و نظایر آن.

اهمیت و ضرورت

با توجه به گستره و تنوع افراد با نیازهای خاص و تخصصی بودن هر کدام از گروه‌های افراد با نیازهای خاص و همچنین تغییرات سریعی که در حوزه ارزیابی، تشخیص، آموزش و توانبخشی این افراد به وجود آمده است گروه روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص دانشگاه اصفهان تصمیم گرفت تا همگام با تغییرات برنامه‌های درسی این رشته در سطح دانشگاه‌های برتر جهان و نیاز جامعه به بازنگری سرفصل‌های دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص بپردازد. نتایج بازنگری منجر به تدوین و طراحی دروس جدید با عنوان‌های توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص؛ روان‌شناسی، آموزش و توانبخشی افراد با ناتوانی هوشی؛ اختلال‌های عصب‌رشدی؛ و مهارت‌ورزی بالینی برای افراد با نیازهای خاص شد. همچنین تغییراتی در عنوان، به روز نمودن و غنی‌تر کردن محتوا و منابع سایر دروس به وجود آمد.

نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

دانش‌آموختگان این رشته پس از طی دوره دو ساله و موفقیت در آن قادر خواهند بود:

- به عنوان روان‌شناس در مراکز آموزشی افراد با نیازهای خاص تحت نظارت سازمان آموزش و پرورش استثنایی مشغول به کار شوند.
- به عنوان مربی در مراکز توانبخشی افراد با نیازهای خاص تحت نظارت سازمان بهزیستی کشور مشغول به کار شوند.
- به عنوان درمانگر در مراکز خدمات روانشناسی و مشاوره به ارائه خدمات روانشناسی به جامعه هدف بپردازند.

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

- به عنوان پژوهشگر به انجام پژوهش در زمینه‌های مربوط به روان‌شناسی، آموزش و پرورش و توانبخشی کودکان و دانش‌آموزان با نیازهای خاص و خانواده‌های آنها بپردازند.
- به عنوان کارشناس در پست‌های اداری سازمان‌های متولی آموزش و توانبخشی افراد با نیازهای خاص مشغول به کار شوند.

تعداد و نوع واحدهای درسی

دانشجویان برای تکمیل دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، باید حداقل ۲۸ واحد درسی و ۴ واحد پایان‌نامه را به شرح جدول شماره ۱ با موفقیت بگذرانند.

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول ۱ : جدول نوع دروس

ردیف	نوع واحد درسی	تعداد واحد
	تخصصی	۲۰
	اختیاری	۸
	پایان نامه	۴
	جمع	۳۲

جدول ۲ : دروس تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	آمار استنباطی پیشرفته	۲	-	۳۲	-	-
۲	روش های پژوهش پیشرفته	۲	-	۳۲	-	-
۳	تشخیص و ارزیابی کودکان با نیازهای خاص	۱	۱	۱۶	۳۲	-
۴	روش های پیشرفته اصلاح رفتار	۲	-	۳۲	-	-
۵	روش های تشخیص و مداخله در اختلال های یادگیری	۲	-	۳۲	-	-
۶	روانشناسی و آموزش افراد با ناتوانی هوشی و رشدی	۲	-	۳۲	-	-
۷	روانشناسی و آموزش افراد تیزهوش و با استعداد	۲	-	۳۲	-	-
۸	روانشناسی و آموزش افراد با آسیب بینایی	۲	-	۳۲	-	-
۹	روانشناسی و آموزش افراد با آسیب شنوایی	۲	-	۳۲	-	-
۱۰	اختلال های ارتباطی گفتار و زبان	۱	۱	۱۶	۳۲	-
	جمع کل	۲۰		۲۷۸	۶۴	

جدول ۳: دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	مهارت‌ورزی بالینی برای افراد با نیازهای خاص	-	۲	-	۶۴	-
۲	توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص	۲	-	۳۲	-	-
۳	توانبخشی اختلال‌های روانی حرکتی	۲	-	۳۲	-	-
۴	اختلال‌های عصب‌رشدی	۲	-	۳۲	-	-
۵	ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات رفتاری	۲	-	۳۲	-	-
۶	بازی درمانی	۲	-	۳۲	-	-
۷	روانشناسی خانواده و افراد با نیازهای ویژه	۲	-	۳۲	-	-
۸	مداخلات و آموزش بهنگام افراد با نیازهای خاص	۲	-	۳۲	-	-
جمع کل		۱۶		۲۲۴	۶۴	-

توجه: از دروس فوق به صلاحدید گروه ۸ واحد انتخاب و ارائه می‌شود.

جدول ۴: دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	مباحث اساسی در روانشناسی ۱	۲	-	۳۲	-	-
۲	روانشناسی تحولی ۱	۲	-	۳۲	-	مباحث اساسی در روانشناسی ۱
۳	روانشناسی یادگیری	۲	-	۳۲	-	مباحث اساسی در روانشناسی ۱
۴	روانشناسی تربیتی	۲	-	۳۲	-	روانشناسی تحولی ۱

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

روانشناسی تحولی ۱	-	۳۲	-	۲	آسیب شناسی روانی کودک و نوجوان	۵
روانشناسی تحولی ۱	-	۳۲	-	۲	روانشناسی افراد با نیازهای خاص ۱	۶
روانشناسی افراد با نیازهای خاص ۱	-	۳۲	-	۲	روانشناسی افراد با نیازهای خاص ۲	۷
روانشناسی افراد با نیازهای خاص ۱	-	۳۲	-	۲	شیوه های اصلاح و تغییر رفتار	۸
مباحث اساسی در روانشناسی ۱	۳۲	۱۶	۱	۱	توانبخشی افراد با نیازهای خاص	۹
	۳۲	۲۷۲	۱۸		جمع کل	

شرایط اخذ دروس جبرانی:

دانشجویان ورودی دوره کارشناسی ارشد روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی که مدرک کارشناسی شان به جز رشته های روان شناسی، روانشناسی کودکان استثنایی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی است، موظف هستند که از بین دروس مندرج در جدول ۴، در مقطع کارشناسی رشته روان شناسی مصوب جلسه ۸۲۴ شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳، تعداد ۱۲ واحد را اخذ نمایند.

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

فصل سوم

ویژگی‌های هر یک از دروس (هدف و سرفصل دروس)

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

دروس تخصصی

آمار استنباطی پیشرفته

Advanced Inferential Statistics

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تجزیه و تحلیل تکنیک‌ها و روش‌های پیشرفته آمار استنباطی و کاربرد آنها در پژوهش، بررسی تحلیل آماری پایان‌نامه‌ها، انجام آزمون‌های آماری مختلف در حوزه افراد با نیازهای خاص.

رئوس مطالب:

- تحلیل مفاهیم آمار استنباطی
- تحلیل واریانس، پیش فرض‌ها و کاربرد آن
- تحلیل کواریانس، پیش فرض‌ها و کاربردهای آن
- پیش بینی و تحلیل رگرسیون و کاربردهای آن
- تحلیل مسیر و کاربردهای آن
- آزمون‌های ناپارامتری
- کاربرد نرم‌افزارهای تجزیه و تحلیل آماری

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	-

منابع اصلی:

- میرزعلی، گامست، گ و گارینو، ج (۱۳۹۱). پژوهش چند متغیری کاربردی. ترجمه حسن پاشا شریفی، ولی الله فرزاد، حمیدرضا حسن آبادی، بلال ایزانلو و مجتبی حبیبی. انتشارات رشد، تهران.
- هویت، د و کرامر، د (۱۳۹۰). روش‌های آماری در روان‌شناسی و سایر علوم رفتاری. ترجمه حسن پاشا شریفی، جعفر نجفی‌زند، مالک میرهاشمی، داود معنوی‌پور و نسترن شریفی. انتشارات سخن، تهران.
- Tokunaga, H. (2015). Fundamental statistics for the social and behavioral sciences. Thousand Oaks, Sage publications, Inc, California.

منابع فرعی:

- دبلیو، د و جانسون، آ (۱۳۹۲). تحلیل آماری چند متغیری کاربردی. ترجمه حسینعلی نیرومند. دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.
- گامست، گ؛ مایرزل و گوارینو، ج (۱۳۹۵). طرح‌های تحلیل واریانس. ترجمه علیرضا کیامنش و مژگان جعفری. انتشارات نشر علم، تهران.
- Giles, D.C. (2014). Advanced research methods in psychology. Routledge, New York.
- Howell, D. (2013). Statistical Methods for Psychology. Wadsworth, Cengage Learning Press, Belmont.
- Kline, R.B. (2013). Principles and Practice of Structural Equation Modeling (3rd edition) Guilford Press, New York.

روش‌های پژوهش پیشرفته

Advanced Research Methods

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: آمار استنباطی پیشرفته

هدف درس:

تجزیه و تحلیل روش‌های پژوهش پیشرفته و کاربرد آنها در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص.

رئوس مطالب:

- تحلیل و کاربرد انواع طرح‌های همبستگی و پیش بینی در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد انواع طرح‌های آزمایشی در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد طرح‌های تحقیق کیفی در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد طرح‌های تحقیق ترکیبی در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد طرح‌های آزمودنی منفرد در روان‌شناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص
- ارزیابی و کاربرد روش‌های نمونه‌گیری
- تحلیل روش‌های برآورد و تعیین روایی و پایایی ابزارها و آزمون‌های روان‌شناختی
- چگونگی تدوین مقاله و پایان‌نامه

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- کرسول، ج (۱۳۹۶). پژوهش ترکیبی. ترجمه احمد عابدی و امیر قمرانی. انتشارات جنگل، اصفهان.

- میرزعل؛ گامست، گ و گارینو، ج (۱۳۹۱). پژوهش چند متغیری کاربردی. ترجمه حسن پاشا شریفی، ولی الله فرزاد، حمیدرضا حسن

آبادی، بلال ایزانلو و مجتبی حبیبی. انتشارات رشد، تهران.

Creswell, J.W. (2013). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches. Thousand Oaks, Sage publications, Inc, California.

منابع فرعی:

- فراهانی، ح و عابدی، ا. (۱۳۹۲). مبانی کاربردی طرح‌های مورد منفرد. انتشارات روان‌شناسی و هنر، تهران.
- گال، م؛ بورگ، و و گال، ج (۱۳۹۲). روش‌های تحقیق کمی و کیفی. ترجمه احمدرضا نصر اصفهانی، خسرو باقری، حمیدرضا عریضی، محمد خیر، محمود ابوالقاسمی، منیجه شهینی‌بیلاق، محمدجعفر پاک‌سرشت، زهره خسروی و علیرضا کیامنش. انتشارات سمت، تهران.
- Creswell, J.W. (2011). Designing and conducting mixed methods research. Thousand Oaks, Sage publications, Inc, California.
- Mertens, D.M. (2014). Research and evaluation in education and psychology: integrating diversity with quantitative, qualitative and mixed methods. Thousand Oaks, Sage publications, Inc, California.

تشخیص و ارزیابی کودکان با نیازهای خاص

Diagnostic and Assessing Children with Special Needs

تعداد واحد نظری: ۱ واحد	تعداد واحد عملی: ۱ واحد حل تمرین: - توجه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تعمیق دانش و ارتقای مهارت دانشجویان در تشخیص و ارزیابی کودکان با نیازهای خاص با معرفی و تحلیل روش‌های تشخیصی جدید و نیز آخرین دستاوردهای علمی در زمینه آزمون‌سازی و آزمونگری این افراد در زمینه‌های شناختی، حرکتی، گفتار و زبان، عصب روان‌شناختی، روانی حرکتی و رفتارهای سازشی.

رئوس مطالب:

- آشنایی دانشجویان با مبانی نظری آزمون‌سازی و آزمونگری
- تجزیه و تحلیل، کاربرد و تفسیر بالینی آزمون‌های گفتاری و زبانی
- تجزیه و تحلیل، کاربرد و تفسیر بالینی آزمون‌های هوش، حافظه و استعداد
- تجزیه و تحلیل، کاربرد و تفسیر بالینی آزمون‌های عصب روان‌شناختی
- تجزیه و تحلیل، کاربرد و تفسیر بالینی مقیاس‌های رفتار سازشی
- تجزیه و تحلیل، کاربرد و تفسیر بالینی آزمون‌های روانی حرکتی

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- پیرانجلو، و گویانی، ج (۱۳۹۶). تشخیص و ارزیابی افراد با نیازهای خاص (آشنایی با ارزیابی در فرآیند آموزش ویژه). ترجمه سالار فرامرزی و بهاره لبکی. جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، اصفهان.
- گراث، م. (۱۳۷۹). راهنمای سنجش روانی برای روان‌شناسان بالینی، مشاوران و روان‌پزشکان. ترجمه حسن پاشا شریفی و محمدرضا نیکخو. (ویراست سوم)، انتشارات رشد، تهران.
- Cohen, R.J. (2015). Psychological testing and assessment: An introduction to tests and measurement. McGraw-Hill, Boston.

منابع فرعی:

- ورهالتس، ف و درانده، ج، و (۱۳۹۳). مقیاس‌های ارزیابی روان‌شناختی و روان‌پزشکی کودکان. ترجمه سالار فرامرزی، طاهره حیدری و سکینه شرقی. انتشارات جهاد دانشگاهی، اصفهان.
- شریفی، ج (۱۳۹۰). اصول روانسنجی و روان‌آزمایی. انتشارات رشد، تهران.
- Cooper, C. (2013). Psychological testing: An introduction to theory and practice. Thousand Oaks, Sage publications, Inc, California
- Venn, J.J. (2014). Assessing students with special needs. Pearson Education. Inc, New York.
- Riccio, C.A., Sullivan, J.R., & Cohen, M.J. (2010). Neuropsychological assessment and intervention for childhood and adolescent disorders. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

روش‌های پیشرفته اصلاح رفتار

Advanced Methods of Behavior Modification

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تجزیه و تحلیل روش‌های نوین تغییر و اصلاح رفتار و کاربرد آن در درمان اختلال‌های هیجانی رفتاری افراد با نیازهای خاص و خانواده آنان.

رئوس مطالب:

- تجزیه و تحلیل روش‌های تغییر و اصلاح رفتار افراد با نیازهای خاص
- کاربرد تکنیک‌های تغییر رفتار در کاهش، افزایش و حفظ رفتار در حوزه افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد روش‌های تغییر رفتار نوین برای اختلال‌های رفتاری افراد با نیازهای خاص
- تحلیل و کاربرد روش‌های تغییر رفتار نوین برای افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی
- تحلیلی بر اصول و مبانی تغییر رفتار و کاربرد آن برای خانواده افراد با نیازهای خاص
- کاربرد روش‌های پیشرفته رفتار درمانی شناختی در حل مشکلات رفتاری و عاطفی افراد با نیازهای خاص و والدین آنها

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- برگر، ر.م. (۱۳۹۳). شیوه تغییر رفتار. ترجمه علی فتحی آشتیانی. انتشارات سمت، تهران.

- سیف، ع.ا. (۱۳۹۰). تغییر رفتار و رفتار درمانی. (ویراست چهارم)، انتشارات امیرکبیر، تهران.

Miltenberger, R.G. (2011). Behavior modification: Principles and procedures. Wadsworth, Cengage Learning Press, Belmont.

منابع فرعی:

- افروز، غ.ع و عاشوری، م (۱۳۹۷). مبانی روان‌شناختی کودکان بی‌قرار و بیش‌فعال (ویراست دوم)، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- کرومبولتز، ه.ب و کرومبولتز، ج.د (۱۳۹۴). تغییر دادن رفتارهای کودکان و نوجوانان. ترجمه یوسف کریمی. انتشارات ویرایش، تهران.
- Bryce, D.M. (2013). Diagnostic and behavioral assessment in children and adolescents: A clinical guide hardcover. The Guilford Press, New York.
- Cipani, C. (2010). Functional behavioral assessment, diagnosis, and treatment: A complete system for education and mental health (2^{ed} edition) Springer Publishing Company, New York.
- David, R.D. (2010). A new model of school discipline: Engaging students and preventing behavior problems. Oxford Workshop Series: School Social Work Association of America, USA.

روش‌های تشخیص و مداخله در اختلال‌های یادگیری

Diagnosis and Intervention Methods in Learning Disorders

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تجزیه و تحلیل و تبیین تعریف، ماهیت، طبقه‌بندی و روش‌های نوین شناسایی، آموزش و توانبخشی افراد با اختلال‌های یادگیری خاص.

رئوس مطالب:

- مروری بر مفهوم‌سازی و نظریه‌های جدید اختلال‌های یادگیری خاص
- تفکیک انواع اختلال‌های یادگیری خاص با توجه به علل و پیامدهای موثر بر عملکرد کودک
- تجزیه و تحلیل عملکرد افراد با اختلال‌های یادگیری خاص در دوره‌های سنی مختلف
- تحلیل عصب روان‌شناختی ویژگی‌های افراد دارای اختلال‌های یادگیری خاص
- روش‌های تشخیصی و ارزیابی اختلال‌های یادگیری خاص
- روش‌های نوین آموزش و درمان اختلال‌های یادگیری خاص (اختلال خواندن، نوشتن و ریاضی)
- اختلال‌های یادگیری خاص در بزرگسالی

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- افروز، غ. ع (۱۳۹۰). اختلال‌های یادگیری. انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران.
- دیویس، ج.ام و برویتمن، ج (۲۰۱۱). ناتوانی‌های یادگیری غیرکلامی در کودکان. ترجمه سالار فرامرزی و فاطمه زیدآبادی (۱۳۹۲). انتشارات نوشته، اصفهان.
- کریستو، ک و دیویس ج. م. (۱۳۹۵). نارساخوانی در مدرسه (تشخیص، ارزیابی و درمان). ترجمه سالار فرامرزی، خدابخش حیدری و آرزو شاکری. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- هالاهان، د، لوید، ج، کافمن، ج، ویس، م و مارتینز، ال. (۱۳۹۵). اختلال‌های یادگیری، مبانی، ویژگی‌ها و تدریس موثر. (ترجمه حمیدعلیزاده، قربان همتی علمدارلو، صدیقه رضایی دهنوی و ستاره شجاعی). چاپ هفتم، تهران: انتشارات ارسباران.

- Lerner, J.W. (2014). Learning disabilities. (7th Edition) Mifflin Company, New York.

منابع فرعی:

- لرنر، ژ (۱۹۹۷). ناتوانی‌های یادگیری: نظریه‌ها، تشخیص و راهبردهای تدریس. ترجمه عصمت دانش (۱۳۹۰). (ویراست دوم)، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- ریف، ساندراف و استرن، جودیت. (۱۳۹۲). راهکارهای عملی برای والدین و معلمان دانش‌آموزان نارساخوان. ترجمه سالار فرامرزی، زهرا خرم‌نژاد و نسیم کوسنج‌سیجانی. اصفهان: نشر نوشته.
- Flanagan, D.P. & Alfonso, V.C. (2011). Essentials of specific learning disability identification. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Vargo, F.E. (2014). Neurodevelopmental disorders: A definitive guide for educators. New York: Guildford Press.
- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.

روانشناسی و آموزش افراد با ناتوانی هوشی و رشدی

Psychology and Education of Individuals with Intellectual and Developmental Disability

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

بررسی تحلیلی یافته‌های جدید نظری و عملی در زمینه مفهوم‌سازی، طبقه‌بندی، سبب‌شناسی، آموزش و توانبخشی افراد با ناتوانی هوشی و رشدی.

رئوس مطالب:

- تحلیلی بر مفهوم‌سازی جدید افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- طبقه‌بندی جدید از افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- تشخیص و سبب‌شناسی افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- تحلیل ویژگی‌های یادگیری و حافظه افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- تحلیل ویژگی‌های زبانی و گفتاری افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- تحلیل ویژگی‌های اجتماعی و هیجانی رفتاری افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- تحلیل ویژگی‌های زیستی و حرکتی افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- رویکردهای جدید توانبخشی افراد با ناتوانی هوشی و رشدی
- روش‌های جدید آموزش افراد با ناتوانی هوشی و رشدی

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- همتی علمدارلو، ق؛ ترابی، ف و عاشوری، م (۱۳۹۹). کم‌توانی ذهنی در گستره زندگی. انتشارات سمت، تهران.
- افروز، غ (۱۳۹۳). روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته‌گام. انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- Jacob, B., Robert, H., Grace, I., & Edward, Z. (2011). The oxford handbook of intellectual disability and development. Opus, California.

منابع فرعی:

- سیف نراقی، م و نادری، ع (۱۳۹۱). روان‌شناسی کودکان عقب‌مانده ذهنی و روش‌های آموزش آنها. انتشارات سمت، تهران.
- میلانی فر، ب (۱۳۹۳). روان‌شناسی کودکان و نوجوانان استثنایی. نشر قوس، تهران.
- Dana, D. (2014). The social psychology of disability. Academy of rehabilitation psychology. Oxford University Press, London.
- Eileen, A. & Cowdery, G. (2014). The exceptional child: Inclusion in early childhood education. Wadsworth, Cengage Learning Press, Belmont.
- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.

روانشناسی و آموزش افراد تیزهوش و با استعداد Psychology and Education of Gifted and Talented Individuals

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تجزیه و تحلیل رویکردهای نوین در حوزه هوش، تیزهوشی، استعداد و خلاقیت؛ روش‌های نوین شناسایی و ارزیابی افراد تیزهوش، با استعداد و خلاق؛ تحلیل ویژگی‌های این افراد و روش‌های آموزش آنها.

رئوس مطالب:

- تبیین نظریه‌های هوش و تیزهوشی
- رویکردهای نوین در شناسایی تیزهوشی، استعداد و خلاقیت
- رویکردهای نوین در آموزش افراد تیزهوش، با استعداد و خلاق
- رویکردهای جدید در غنی‌سازی برنامه‌های تیزهوشان
- تجزیه و تحلیل ویژگی‌های روان‌شناختی افراد تیزهوش، با استعداد و خلاق
- خانواده و افراد افراد تیزهوش، با استعداد و خلاق
- تیزهوشی، خرد و فرهنگ
- آسیب‌شناسی مدارس تیزهوشان و مشکلات دانش‌آموزان تیزهوش
- تحلیل پروژه‌ها و طرح‌های شناسایی و آموزش کودکان تیزهوش و با استعداد در ایران و جهان (مدارس سمپاد، طرح شهاب، پروژه آرورا، پروژه طیف، پروژه رنگین کمان و ...).

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	-

منابع اصلی:

- استرنبرگ، ر.ج؛ جاروین، ل و گریکونکو، ل (۱۳۹۳). کاوشی در تیزهوشی. ترجمه احمد عابدی و عادلہ شعربافزاده. انتشارات کاوشیاران جنگل، اصفهان.
- دیویس، گ و ریم، س (۱۳۹۰). آموزش تیزهوشان و با استعدادها. ترجمه مهدی محی‌الدین بناب. انتشارات دانشگاه آزاد رودهن، تهران.
- Bakken, J.P., Obiakor, F.E., & Rotatori, A.F. (2014). Gifted education: Current perspectives and issues Emerald Group Publishing, United Kingdom.

منابع فرعی:

- عابدی، ا (۱۳۹۳). متون آموزشی طرح شهاب (شناسایی و هدایت استعدادهای برتر). انتشارات: وزارت آموزش و پرورش، تهران.
- Callahan, C.M., & Hertberg-Davis, H.L. (2013). Fundamentals of gifted education: Considering multiple perspectives. Routledge Publication, New York.
- Davis, G., & Rimm, S. & Siegle, D (2014). Education of the gifted and talented. Pearson Education Limited Press, New York.
- Hopkinson, D. (2013). The education of gifted children. Routledge Publication, New York.

روانشناسی و آموزش افراد با آسیب بینایی

Psychology and Education of Individuals with Visual Impairment

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

بررسی و تحلیل روش‌های آموزش و توانبخشی افراد با آسیب بینایی، ابعاد روان‌شناختی آسیب بینایی، جهت‌یابی و حرکت، مهارت‌های زندگی روزمره، مهارت‌های تحصیلی، اجتماعی و شناختی و استفاده از تکنولوژی.

رئوس مطالب:

- تاریخچه تطبیقی آموزش و پرورش افراد با آسیب بینایی در ایران و جهان
- تحلیل روش‌های ارزیابی و تشخیص در حوزه نابینایی
- ویژگی‌های تحولی افراد با آسیب بینایی از نظر شناختی، زبانی، اجتماعی، حرکتی، اجتماعی و تحصیلی
- مسائل شخصیتی و مشکلات عاطفی و رفتاری و ویژگی‌های شخصیتی افراد با آسیب بینایی
- نقش مداخله زودهنگام در رشد و تحول افراد با آسیب بینایی
- روش‌های نوین آموزش و توانبخشی افراد با آسیب بینایی
- برنامه‌ریزی آموزشی ویژه افراد با آسیب بینایی
- خانواده، جامعه و مسایل مختلف مربوط به افراد با آسیب بینایی

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- عاشوری، م؛ غفوریان، م و جلیل آبکنار، س.س (۱۳۹۸). دانش آموزان با آسیب بینایی (ویراست دوم)، انتشارات رشد فرهنگ، تهران.
- نامنی، م؛ حیات روشنایی، ا و ترابی میلانی، ف (۱۳۸۱). تحول روانی، آموزش و توانبخشی نابینایان. انتشارات سمت، تهران.
- Kaschak, E. (2014). Sight unseen: Gender and race through blind eyes. Columbia University Press, Columbia.

منابع فرعی:

- فرامرزی، س و ابراهیمی، ن (۱۳۹۱). بریل آموزشی پایه (پیش دبستانی و آمادگی). نشر یارمانا، اصفهان.
- Farrell, M. (2012). Educating special children. Routledge, New York.
- Holbrook, M.C. (2006). Children with visual impairments: A guide for parents. Woodbine House New, York.
- McLinden, M. (2012). Learning through touch: Supporting children with visual impairments and additional difficulties. David Fulton Pulisher, London.

روان‌شناسی و آموزش افراد با آسیب شنوایی

Psychology and Education of Individuals with Hearing Impairment

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

تحلیل روش‌های آموزش و توانبخشی برای افراد با آسیب شنوایی در زمینه‌های ایجاد ارتباط با توجه به روش‌های مختلف از قبیل زبان شفاهی، اشاره و ترکیبی، ویژگی‌ها و مسائل روانشناختی افراد ناشنوا، استفاده از تکنولوژی‌های نوین برای افزایش سطح زندگی مستقل، آموزش به افراد ناشنوا در ابعاد مختلف زندگی.

رئوس مطالب:

- بررسی تطبیقی تاریخچه و آموزش و توانبخشی افراد با آسیب شنوایی در ایران و جهان
- بررسی ویژگی‌های افراد با آسیب شنوایی از جمله ویژگی‌های فرهنگی، زبانی و شناختی
- روش‌های ارزیابی و سنجش در حوزه آسیب شنوایی و ویژگی‌های روانشناختی افراد با آسیب شنوایی
- راهبردها و روش‌های نوین آموزشی و توانبخشی افراد با آسیب شنوایی (روش‌های دستی، زبان اشاره، هجی کردن با انگشتان، روش‌های زبانی، گفتارخوانی، تربیت شنوایی، توانبخشی شنیداری کلامی و روش‌های کلی یا مختلط).
- شیوه‌های آموزش کودکان با آسیب شنوایی (آموزش انفرادی، آموزش ویژه در مدارس ویژه روزانه یا شبانه‌روزی، آموزش ویژه در مدارس عادی، آموزش عادی و فراگیرسازی).
- ویژگی‌ها و خصوصیات افراد با آسیب شنوایی دارای سایر ناتوانی‌ها

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- شیتزن (۲۰۰۳). ناشنوایی ابعاد روانی، اجتماعی و آموزشی. ترجمه سالار فرامرزی، رضا مرادی و سید مهران میرید (۱۳۹۱). انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان، اصفهان.
- عاشوری، م (۱۳۹۹). روان شناسی، آموزش و توانبخشی افراد ناشنوا و کم شنوا. آماده سازی برای چاپ. دانشگاه اصفهان، اصفهان.
- Hoboken, N.J. (2011). Deafness and challenging behavior: the 360 perspective. Wiley Publication, California.

منابع فرعی:

- پاول، پ.پ. و وایتلاو، ج.ام (۲۰۱۱). شنوایی و ناشنوایی (راهنمای متخصصان و مربیان آموزشی). ترجمه سالار فرامرزی، علیرضا حافظی و حسام پورشالچی (۱۳۹۵). انتشارات پژوهش‌های دانشگاه، آذربایجان شرقی.
- حسن زاده، س (۱۳۸۷). روان شناسی و آموزش کودکان ناشنوا. انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- Estabrooks, W., Morrison, H.M., & MacIver-Lux, K. (2020). Auditory-verbal therapy: Science, research, and practice. United States of America, San Diego, CA: Plural Publishing, Inc.
- Spencer, P.E., & Marschark, M. (2010). Evidence-based practice in educating deaf and hard-of-hearing students. New York: Oxford University Press.

اختلال‌های ارتباطی گفتار و زبان

Communicational Disorder of Speech and Language

تعداد واحد نظری: ۱ واحد	تعداد واحد عملی: ۱ حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: تخصصی	پیش نیاز: -

هدف درس:

بسط و گسترش دانش و اطلاعات علمی دانشجویان در زمینه اختلال‌های گفتاری و زبانی و نیز روش‌های گفتاردرمانی از طریق شرکت در مباحث نظری و عملی کلاس درس، انجام پژوهش‌های فردی و گروهی.

رئوس مطالب:

- رشد و تحول گفتار و زبان در کودکان (شامل مراحل رشد گفتار و زبان و عوامل مؤثر بر رشد گفتار و زبان)
- نظریه‌های رشد و تحول گفتار و زبان
- ارتباط بین مغز و رشد و تحول گفتار و زبان
- فیزیولوژی و آناتومی دستگاه گفتار و زبان
- آفازی (انواع و علل)
- اختلال‌های گفتاری شامل:
 - اختلال‌های Voice (انواع، علل، شیوع، روش‌های بهبود و درمان)
 - اختلال‌های تولید و تلفظ Articulation (انواع، علل، شیوع، روش‌های بهبود و درمان)
 - اختلال‌های سلاست و روانی Fluency (انواع، علل، شیوع، روش‌های بهبود و درمان)
 - اختلال‌های زبانی Language (انواع، علل، شیوع، روش‌های بهبود و درمان)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- برنتال، ج.ا؛ بنکسون، ن.و و فیلیپسن، ج.آر، پ (۱۳۹۰). اختلال‌های آواشناختی و تلفظی؛ اختلال‌های گفتاری در کودکان. ترجمه سالار فرامرزی و فاطمه نوری ساروکلایی. انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه اصفهان، اصفهان.
- Bernstein, D., & Tiegerman-Farber, E. (2002). Language and communication disorders in children. Pearson Education company, Boston

منابع فرعی:

- اسپینسن، ج (۱۳۷۳). اختلال‌های گفتاری و زبانی کودکان. ترجمه غلامرضا خجسته‌مهر. انتشارات خوزستان، اهواز.
- Deena K.B. (2002). Language and communication disorders in children. Allyn and Bacon, Boston.
- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.
- Kirk, S., Gallagher, G., & Coleman, M.R. (2015). Educating exceptional children (14th edition) Cengage Learning, United States of America.

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

دروس اختیاری

مهارت‌ورزی بالینی برای افراد با نیازهای خاص

Clinical Internship for Individuals with Special Needs

تعداد واحد نظری: -	تعداد واحد عملی: ۲ واحد حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

توانمندسازی و افزایش شایستگی‌های دانشجویان در روش‌های عملی و کاربردی ارائه خدمات روان‌شناختی، آموزشی و توانبخشی به افراد با نیازهای خاص.

رئوس مطالب:

- ارائه یک کنفرانس موردی آموزش و درمان با حضور اساتید و دانشجویان
- تدوین یک طرح آموزش، توانبخشی و درمان برای دو کودک با نیازهای خاص
- تحلیل و تبیین مدل‌های آموزش و توانبخشی افراد با نیازهای خاص
- اجرا، نمره گذاری و تفسیر حداقل پنج آزمون در زمینه افراد با نیازهای خاص

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	-	-	*

توجه: این دوره ویژه در دانشگاه و یکی از مراکز آموزشی یا توانبخشی افراد با نیازهای خاص زیر نظر استاد انجام می‌شود.

منابع اصلی:

- ارجمندنیاء، ع.ا؛ حسن زاده، س؛ کاکابرایی، ک؛ پورمحمدرضای تجریشی، م و عاشوری، م (۱۳۹۹). روان شناسی و آموزش کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات سمت، تهران.
- مک، ک و استفن، اچ (۲۰۰۵). مصاحبه بالینی کودکان و نوجوانان (ارزیابی و مداخله های روان شناختی و روان پزشکی). ترجمه سالار فرامرزی، مجاهده شمس و فرناز دادا (۱۳۹۴). انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان، اصفهان.

- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.
- Hornby, G. (2014). Inclusive special education: Evidence-based practices for children with special needs. Springer Publishing Company, New York.

منابع فرعی:

- Farquhar, S., & Fitzsimons, P. (2007). Philosophy of early childhood education: Transforming narratives. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- Kirk, S., Gallagher, G., & Coleman, M.R. (2015). Educating exceptional children (14th edition) Cengage Learning, United States of America.
- Reid, K. (2014). Genevan theory and the education of exceptional children. Springer Publishing Company, New York.

توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص

Vocational Rehabilitation for Individuals with Special Needs

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

تحلیل مسائل و مشکلات اشتغال افراد با نیازهای خاص در جامعه؛ تعریف، ضرورت و مراحل توانبخشی حرفه‌ای و بررسی راهکارهای اساسی در راستای ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب و بازتوانی افراد با نیازهای خاص در جامعه عادی.

رئوس مطالب:

- تعریف و ضرورت اشتغال برای افراد با نیازهای خاص و بررسی پیامدهای بیکاری آنان در جامعه
- موانع و مشکلات اشتغال افراد با نیازهای خاص در جامعه
- تعریف توانبخشی و انواع آن
- تعریف، ضرورت و مراحل توانبخشی حرفه‌ای (ارزشیابی شغلی، راهنمایی و مشاوره شغلی، آموزش شغلی، کاریابی و استخدام و پیگیری و ارزیابی بعد از کاریابی و استخدام).
- فرصت‌های شغلی موجود برای افراد با نیازهای خاص در جامعه
- قوانین موجود اشتغال برای افراد با نیازهای خاص در جامعه
- سازمانهای متولی توانبخشی حرفه‌ای برای افراد با نیازهای خاص در جامعه
- برنامه‌های نوین توانبخشی حرفه‌ای در کشورهای پیشرفته جهان
- راهکارهای مناسب برای توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص در راستای استقلال شغلی و افزایش کیفیت زندگی افراد با نیازهای خاص.

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- شفیعی آبادی، ع (۱۳۹۶). توانبخشی شغلی و حرفه‌ای معلولین. انتشارات جنگل، تهران.
- میرخانی، س، م (۱۳۷۸). مبانی توانبخشی. انتشارات سازمان بهزیستی کشور، تهران.
- Goodley, D., & Norouzi, G. (2005). Enabling futures for people with learning difficulties? Exploring employment realities behind the rhetoric of policy. Inc. Barnes and A. Roulstone. Working Futures: Disabled People, Policy and Social Inclusion. Policy Press, London.

منابع فرعی:

- شفیعی آبادی، ع (۱۳۹۵). راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی (مفاهیم و کاربردها). انتشارات سمت، تهران.
- نودهی مقدم، ا و جغتایی، م. ت (۱۳۷۲). مبانی توانبخشی. انتشارات سازمان بهزیستی و دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی کشور، تهران.
- Escorpizo, R., Brage, S., Homa, D., Stucki, G. (2015). Handbook of rehabilitation and disability evaluation. Springer International Publishing, Switzerland.
- Homa, D. Escorpizo, R. & Stucki, G. (2014). Handbook of vocational rehabilitation and disability evaluation: Application and implication of the ICF. Springer, Switzerland.
- Roessler, R., & Stanford E.R. (2007). Foundations of the vocational rehabilitation process (6th edition) PRO-ED, Incorporated. Carbondale. Annotation c. Book News, Inc., Portland.

توانبخشی اختلال‌های روانی حرکتی Rehabilitative of Psycho-Motor Disorders

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

تجزیه و تحلیل مفاهیم و ماهیت انواع اختلال‌های روانی حرکتی، ویژگی‌ها، نحوه ارزیابی، تشخیص و روش‌های بازپروری آنها.

رئوس مطالب:

- مفهوم و ماهیت اختلال‌های روانی حرکتی، نظریه‌ها و فرضیه‌های علت‌شناختی
- انواع اختلال‌های روانی حرکتی
- سنجش و ارزیابی اختلال‌های روانی حرکتی
- روش‌های بازپروری اختلال‌های روانی حرکتی از جمله هماهنگی بینایی دستی، تعادل بدنی، طرح بدنی، برتری جانبی، درک روابط فضایی، درک روابط زمانی، درک اعمال ریتمیک، مهارت سرعت، مهارت دقت، ادراک بینایی، ادراک شنوایی، ادراک لمسی، ادراک شکل و مهارت‌های ترسیمی، مهارت تشخیص رنگ‌ها
- کاربرد تکنیک‌های روانی حرکتی در تربیت کودکان عادی و کودکان با نیازهای خاص

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- عاشوری، م و جلیل آبکنار، س، س (۱۳۹۵). بازپروری حرفه‌ای و توانبخشی حسی حرکتی. انتشارات رشد فرهنگ، تهران.
- یارمحمدیان، ا (۱۳۸۶). اختلال‌های روانی حرکتی و بازپروری آنها: روش‌های تشخیص و بازپروری. انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان، اصفهان.
- Jenkinson, J., Hyde, T., & Ahmad, S. (2008). Building blocks for learning occupational therapy approaches. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

منابع فرعی:

- شریفی درآمدی، پ (۱۳۸۰). تبیین، تشخیص و درمان اختلال‌های روانی حرکتی. انتشارات روانسنجی، تهران.
- هالیس، اف، فیت (۱۳۸۹). تربیت بدنی و بازپروری برای رشد، سازگاری و بهبود معلولین. ترجمه تقی منشی توسی (ویراست دوم) انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد.
- De Lièvre Bruno, Staes Lucie. (1993). La psychomotricity au service de L'Enfant. Belin, Paris.
- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.

اختلال‌های عصب رشدی

Neurodevelopmental Disorders

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

بررسی تحلیلی یافته‌های جدید نظری و عملی در زمینه تعریف، طبقه‌بندی، سبب‌شناسی، آموزش و توانبخشی افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی (ناتوانی‌های هوشی و رشدی، اختلال‌های یادگیری، اختلال‌های کم‌توجهی بیش‌فعالی، اختلال‌های هیجانی رفتاری، اختلال‌های طیف اتیسم، اختلال‌های ارتباطی).

رئوس مطالب:

- تحلیلی بر تعریف و طبقه‌بندی جدید از افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی
- مروری تحلیلی بر ساختارهای عصب‌رشدی و یادگیری
- تشخیص و سبب‌شناسی افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی
- ویژگی‌های شناختی و یادگیری افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی
- ویژگی‌های جسمی، شناختی، هیجانی و اجتماعی افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی
- رویکردهای نوین در آموزش و توانبخشی افراد با اختلال‌های عصب‌رشدی

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- ارجمندنیاء، ع.؛ حسن زاده، س؛ کاکابرایی، ک؛ پورمحمدرضای تجربی، م و عاشوری، م (۱۳۹۹). روان شناسی و آموزش کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات سمت، تهران.
- البسون، آ، ت و سیمرود-کلیکمن، م (۱۳۹۷). عصب روانشناختی کودک (ارزیابی و مداخلات اختلالات عصب رشدی). ترجمه سالار فرامرزی، شیلا خیرزاده و محمد رضا عابدی. انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، اصفهان.
- Farran, E., & Karmiloff-Smith, A. (2012). Neurodevelopmental disorders across the lifespan: A neuro constructivist approach. Oxford University Press, New York.

منابع فرعی:

- عاشوری، م و جلیل آبکنار، س، س (۱۳۹۷). دانش آموزان با نیازهای ویژه و آموزش فراگیر (ویراست دوم)، انتشارات رشد فرهنگ، تهران.
- وارگو، ف. ای (۲۰۱۵). اختلالات عصب رشدی. ترجمه احمد عابدی و همکاران. انتشارات جهاد دانشگاهی، اصفهان.
- Baty, B., Carey, J., & McMahon, W. (2011). Neurodevelopmental disorders and medical genetics: An overview. In S. Goldstein & C. Reynolds (Eds.), Handbook of neurodevelopmental and genetic disorders in children (2nd ed.). Guilford, New York.
- Garralda, M., & Raynaud, J. (2012). Brain, mind, and developmental psychopathology in childhood. Jason Aronson, New York.
- Goldstein, S., & Reynolds, C. (2011). Handbook of neurodevelopmental and genetic disorders in children (2nd edition) Guilford, New York.

ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات رفتاری

Evaluation, Diagnosis and Treatment of Behavioral Problems

تعداد واحد نظری: -	تعداد واحد عملی: ۲ واحد حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

تحلیل روش‌های پیشرفته ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات رفتاری کودکان با نیازهای خاص با تاکید بر اختلال‌های عصب‌رشدی

رئوس مطالب:

- مروری تحلیلی بر نظام‌های طبقه‌بندی مشکلات رفتاری و عصب‌رشدی کودکان
- تحلیل مشکلات هیجانی و رفتاری دوران کودکی
- طبقه‌بندی مشکلات هیجانی و رفتاری دوران کودکی
- نشانه‌شناسی و سبب‌شناسی مشکلات هیجانی و رفتاری دوران کودکی
- شیوه‌های نوین ارزیابی و تشخیص مشکلات رفتاری کودکان و مصاحبه بالینی با کودک براساس DSM-5
- تحلیل شیوه‌های والدگری و بررسی نقش آن در شکل‌گیری رفتارهای نابهنجار کودکان
- رویکردهای نوین مداخله و درمان

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- مش، ا و وولف، د (۲۰۱۰). روان شناسی مرضی کودک. ترجمه محمد مظفری مکی آبادی و اصغر فروغ الدین عدل. انتشارات رشد، تهران.
- مک، ک و استفن، اچ (۲۰۰۵). مصاحبه بالینی کودکان و نوجوانان (ارزیابی و مداخله های روان شناختی و روان پزشکی). ترجمه سالار فرامرزی، مجاهده شمس و فرناز دادا (۱۳۹۴). انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان، اصفهان.
- Davis, A. (2012). Psychopathology of childhood and adolescence: A neuropsychological approach. Springer Publishing Company, New York.

منابع فرعی:

- افروز، غ. و عاشوری، م (۱۳۹۷). مبانی روان شناختی کودکان بی قرار و بیش فعال (ویراست دوم)، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- هالچین، ر و سوزان، ک (۲۰۱۰). آسیب شناسی روانی، دیدگاه های بالینی درباره اختلال های روانی. ترجمه یحیی سید محمدی. انتشارات روان، تهران.
- Eric, J.M., & Wolf, D. (2012). Abnormal child psychology. Belmont: Wadsworth, Cengage Learning Press, New York.
- Weis, R.J. (2013). Introduction to abnormal child and adolescent psychopathology. Sage publications, Inc, Thousand Oaks, California.
- Wicks-Nelson, A.C. (2012). Abnormal child and adolescent psychopathology. Pearson Publication, London.

بازی درمانی Play Therapy

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

بسط و گسترش دانش و اطلاعات علمی دانشجویان در زمینه روان‌شناسی بازی و بررسی تاریخچه، مبانی نظری، نظریه‌ها، رویکردها و تکنیک‌های بازی‌درمانی.

رئوس مطالب:

- مقدمه‌ای بر روان‌شناسی بازی و بازی‌درمانی
- تاریخچه روان‌شناسی بازی و بازی‌درمانی
- قدرت‌های درمانی بازی
- بازی‌درمانی روان‌کاوانه و تحلیلی
- بازی‌درمانی کودک‌محور
- بازی‌درمانی شناختی‌رفتاری
- بازی‌درمانی به شیوه فرزند‌درمانی
- تراپلی: بازی‌درمانی دلبستگی‌محور
- بازی‌درمانی اکوسیستمی
- بازی‌درمانی تجویزی
- بازی‌درمانی با تکنیک شن‌درمانی
- بازی‌درمانی با تکنیک استعاره و داستان
- بازی‌درمانی با تکنیک هنرهای تجسمی
- بازی‌درمانی با تکنیک نمایش
- بازی‌درمانی در گستره زندگی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- عاشوری، م (۱۳۹۸). روان‌شناسی بازی و بازی‌درمانی. انتشارات جهاد دانشگاهی اصفهان، اصفهان.
- محمداسماعیل، ا (۱۳۸۶). بازی‌درمانی، نظریه‌ها، روش‌ها و کاربردهای بالینی. انتشارات دانژه، تهران.
- O'Connor, K.J., Schaefer, C.E., & Braverman, L.D. (2016). Handbook of play therapy. Second edition. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

منابع فرعی:

- Knell, S.M. (2011). Cognitive-behavioral play therapy. In C. E. Schaefer (Ed.), Foundations of play therapy (2nd ed.). Hoboken, NJ:Wiley.
- O'Connor, K.J., & Ammen, S. (2013). Play therapy treatment planning and interventions: The ecosystemic model and workbook (2nd ed.). Waltham, PA: Elsevier.
- Schaefer, C.E., & Drewes A.A. (2014). The therapeutic powers of play: 20 core agents of change (2nd ed.). Hoboken, NJ:Wiley.
- VanFleet, R. (2014). Filial therapy: Strengthening parent-child relationships through play (3rd ed.). Sarasota, FL: Professional Resource Press.

روانشناسی خانواده و افراد با نیازهای خاص

Psychology of Family and Children with Special Needs

تعداد واحد نظری: ۲ واحد	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

بررسی تحلیلی انواع برنامه‌ها و خدمات مورد نیاز برای سازگاری و بهزیستی روانی خانواده افراد با نیازهای خاص و همچنین نقش خانواده در آموزش و توانبخشی افراد با نیازهای خاص

رئوس مطالب:

- خانواده و سازگاری با تولد افراد با نیازهای خاص
- اصول راهنمایی و مشاوره با خانواده های دارای کودکان با نیازهای خاص
- آموزشهای روانشناختی پیشگیرانه و مداخلات خانواده محور برای کودکان با نیازهای خاص
- بهداشت روانی خانواده و کودکان با نیازهای خاص
- بررسی و شناسایی موسسه‌ها و نهاد های دولتی و مردم نهاد بومی ارائه دهنده خدمات به خانواده های افراد با نیازهای خاص
- نقش خانواده در سازگاری افراد با نیازهای خاص با مدرسه
- خانواده و کودک تیزهوش
- خانواده و کودک دارای ناتوانی‌های یادگیری
- خانواده و کودک دارای آسیب‌های شنوایی و بینایی
- خانواده و کودک دارای نقص توجه و بیش فعالی
- خانواده و کودک دارای ناتوانی ذهنی
- خانواده و کودک با معلولیت‌های جسمی حرکتی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- به‌پژوه، ا (۱۳۹۱). خانواده و کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات آوای نور، تهران.
- شکوهی یکتا، م؛ شهائیان، آ؛ و پرند، ا (۱۳۹۸). روان‌شناسی خانواده. انتشارات تیمورزاده، تهران.
- Bohannon, E. W. (2019). Exceptional children and the only child in the family. Wentworth Press.

منابع فرعی:

- بارانی، ف (۱۳۸۶). آموزش خانواده و پذیرش معلولیت کودکان استثنایی. نشر عابد، تهران.
- یارمحمدیان، ا (۱۳۹۱). بهداشت روانی کودکان و نوجوانان استثنایی و خانواده آنان. نشر آموخته، اصفهان.
- Hallahan, D.P., Kauffman, J.M., & Pullen, P.C. (2018). Exceptional learners: an introduction to special education (14th edition) Pearson Education, Inc, USA.

مداخلات و آموزش بهنگام در افراد با نیازهای خاص

Timely Interventions and Training in People with Special Needs

تعداد واحد نظری: ۱ واحد	تعداد واحد عملی: ۱ حل تمرین: - توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: -

هدف درس:

بررسی رویکردهای مداخله و آموزش بهنگام برای افراد با نیازهای خاص به منظور پیشگیری از بروز مشکلات

رئوس مطالب:

- تعاریف، مفاهیم، تاریخچه مداخلات بهنگام
- عوامل مؤثر بر شکل گیری مداخلات بهنگام
- اهداف و دلایل مداخلات بهنگام
- اثربخشی و پیامدهای مداخلات بهنگام
- خدمات و برنامه‌های مداخلات بهنگام افراد با نیازهای خاص
- فرآیند و مراحل مداخلات بهنگام افراد با نیازهای خاص
- روش‌های تشخیص و ارزیابی بهنگام کودکان در معرض خطر
- نقش تیم چند رشته‌ای در تشخیص، ارزیابی و درمان و مداخلات افراد با نیازهای خاص
- روش‌ها و مدل‌های نوین آموزش و مداخله بهنگام افراد با نیازهای خاص
- مشاهده فرآیند ارزیابی، تشخیص و درمان مداخلات بهنگام افراد با نیازهای خاص
- مطالعه موردی مداخلات بهنگام روی افراد با نیازهای خاص و ارائه گزارش مربوطه در پایان نیمسال تحصیلی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
*	*	*	*

منابع اصلی:

- ارجمندنیاء، ع.؛ حسن زاده، س.؛ کاکابرایی، ک.؛ پورمحمدرضای تجربیشی، م. و عاشوری، م. (۱۳۹۹). روان شناسی و آموزش کودکان با نیازهای ویژه. انتشارات سمت، تهران.
- Farquhar, S. & Fitzsimons, P. (2007). Philosophy of early childhood education: Transforming narratives. Hoboken: Wiley Blackwell.
 - Festus, E. Obiakor. (2018). Viewpoints on interventions for learners with disabilities. Emerald Publishing Limited.

منابع فرعی:

- Donna, M., Scanlon., Kimberly, L. Anderson., J. & Sweeney, M. (2010). Early intervention for reading difficulties. The interactive strategies approach (Solving problems in the teaching of literacy) First Edition. The Guilford Press.
- Bonnie, K. (2016). The early intervention guidebook for families and professionals: Partnering for success (Early childhood education series). Teachers College Press.

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

پیوست

علت بازنگری برنامه درسی:

امروزه استانداردهای علمی و مهارتی در زمینه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی در سطح جهانی ارتقاء یافته است. در حال حاضر، نه تنها روش‌های جدید درمانگری و آموزش این افراد مطرح شده‌اند بلکه اصطلاحات و عناوین تخصصی نیز تغییر یافته‌اند. بنابراین، برای موفقیت در سطح جهانی و آموزش زود هنگام در مرزهای دانش مطلوب است که سرفصل دروس و حتی عناوین آنها نیز مورد بازنگری قرار گیرد. از طرفی بیش از پنج سال از تدوین سرفصل‌های قبلی دروس این رشته می‌گذرد، بنابراین ایجاد می‌کند که برنامه قبلی که در سی‌وششمین جلسه شورای دانشگاه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۴ به تصویب رسیده و طی نامه شماره ۸۸/۹۶۵۷ مورخ ۱۳۸۸/۲/۱۵ معاونت آموزشی دانشگاه به دانشکده ابلاغ گردیده است، مورد بازنگری قرار گیرد تا دانش‌آموختگان بتوانند با کسب دانش جدید و مهارت‌های آموزشی، توانبخشی و درمانگری به ارائه خدمات روان‌شناسی و مشاوره در زمینه افراد با نیازهای خاص بپردازند. در این صورت آنها می‌توانند وظایف تخصصی خود در به خوبی انجام دهند.

۱- جدول تطبیقی دروس تخصصی

امضاء	توضیحات	استاد بازنگري کننده درس	دروس جديد		دروس قديم		نام درس	
			تعداد واحد	نام درس	تعداد واحد			
					نظري	عملي		
	تغيير عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر احمد عابدي	-	۲	آمار استنباطي پيشرفته	-	۲	روش‌های آماری پيشرفته در علوم رفتاري
	تغيير عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر احمد عابدي	-	۲	روش‌های پژوهش پيشرفته	۱	۲	روش تحقيق پيشرفته در علوم رفتاري
	تغيير عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر سالار فرامرزي	۱	۱	تشخيص و ارزيابي کودکان با نيازهای خاص	۱	۲	کاربرد آزمون‌های شناختي، تکلمي و حرکتی
	تغيير عنوان	دکتر امير قمراني	-	۲	روش‌های پيشرفته اصلاح رفتار	-	۲	رفتار درماني
	به روز نمودن محتوا	دکتر سالار فرامرزي	-	۲	روش‌های تشخيص و مداخله در اختلال‌های يادگيري	-	۲	روش‌های تشخيص و مداخله در اختلال‌های يادگيري
	حذف درس به دليل رعايت سقف واحدها	---	-	-	---	-	۲	روان‌شناسی رشد پيشرفته
	تغيير عنوان، انتقال درس از اختياري به تخصصی و به روز نمودن محتوا	دکتر سالار فرامرزي	-	۲	اختلال‌های ارتباطی زبان و گفتار	-	۲	اختلال‌های گفتار، زبان و گفتار درماني

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی و آموزش افراد با نیازهای خاص

	حذف درس و طراحی درس جدید	دکتر قاسم نوروزی	-	۲	روان شناسی و آموزش افراد با ناتوانی هوشی و رشدی	-	۲	روش های مداخله در سازش نایافتگی های افراد با نیازهای خاص
	تغییر عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر احمد عابدی	-	۲	روان شناسی و آموزش افراد تیزهوش و با استعداد	-	۲	روان شناسی کودکان با استعدادهای درخشان
	تغییر عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر محمد عاشوری	-	۲	روان شناسی و آموزش افراد با آسیب بینایی	-	۲	روان شناسی، آموزش و توانبخشی کودکان با نقص شنوایی
	تغییر عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر محمد عاشوری	-	۲	روان شناسی و آموزش افراد با آسیب شنوایی	-	۲	روان شناسی، آموزش و توانبخشی کودکان با نقص بینایی
				۲۰			۲۴	جمع واحدها

۲- جدول تطبیقی دروس اختیاری

امضاء	توضیحات	استاد بازنگري کننده درس	دروس جديد		دروس قديم		نام درس	
			تعداد واحد	نام درس	تعداد واحد			
					نظري	عملي		
	حذف درس و طراحی درس جدید	دکتر امير قمرانی	-	۲	مهارت‌ورزی بالینی برای افراد با نیازهای خاص	-	۲	سمینار مسائل افراد با نیازهای خاص در ایران و جهان
	حذف درس و طراحی درس جدید	دکتر قاسم نوروزی	-	۲	توانبخشی حرفه‌ای افراد با نیازهای خاص	-	۲	تأثیر متقابل معلولیت و خانواده
	تغییر عنوان و به روز نمودن محتوا	دکتر قاسم نوروزی	-	۲	توانبخشی اختلال‌های روانی حرکتی	-	۲	اختلال‌های روانی حرکتی و روش‌های توانبخشی
	حذف درس و طراحی درس جدید	دکتر محمد عاشوری	-	۲	اختلال‌های عصب‌رشدی	-	۲	اختلال‌های حرکتی و حرکت درمان
	حذف درس و طراحی درس جدید	دکتر امير قمرانی	-	۲	ارزیابی، تشخیص و درمان مشکلات رفتاری	-	۲	آسیب شناسی روانی کودک
	به روز نمودن محتوا	دکتر محمد عاشوری	-	۲	بازی درمانی	-	۲	بازی درمانی
			۱۲			۱۲		جمع واحدها